

Ένα θέμα που ταλανίζει εδώ και πάρα πολύ καιρό το χώρο των επαγγελματιών υγείας είναι η ψήφιση και, ειδικότερα, η εφαρμογή του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ). Παρόλες τις προσπάθειες του Διοικητικού Συμβουλίου του ΣΨΚ τα τελευταία χρόνια για ολοκληρωμένη ενημέρωση, η ανταπόκριση που είχαμε βρει από πλευράς του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ) ήταν περιορισμένη. Ως αποτέλεσμα, έχει υπάρξει αρκετή παραπληροφόρηση, για την οποία ο ΟΑΥ ήταν ενήμερος. Εν τέλει, η απάντηση που πήραμε αφορούσε στο ότι το σχέδιο για τους ψυχολόγους ήταν προσχέδιο, για το οποίο θα πρέπει να γίνει διαβούλευση πριν παρουσιαστεί στην ευρύτερη κοινότητα στην τελική μορφή του. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι ενημερωθήκαμε από τον ΟΑΥ για διάφορες συναντήσεις που πραγματοποιούνταν κατά καιρούς στο παρελθόν και στις οποίες καθορίστηκαν αρκετά σημεία που αφορούν στο κείμενο ένταξης των ψυχολόγων στο ΓεΣΥ.

Κάπως έτσι, φτάνουμε στο σήμερα, όπου με αυξανόμενη πληροφόρηση και πρόσφατα πιο συχνές συναντήσεις με τον ΟΑΥ, προσπαθούμε να χαράξουμε μια πορεία που να διασφαλίζει τόσο τη βιωσιμότητα της ένταξης των ψυχολόγων στο ΓεΣΥ, την ίση μεταχείριση των Εγγεγραμμένων Ψυχολόγων, τη βιωσιμότητα και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, την πρόσβαση των δικαιούχων στον κατάλληλο επαγγελματία υγείας, καθώς και την προστασία του καταναλωτή από πιθανές ατασθαλίες από μέρους των συμβαλλόμενων με το ΓεΣΥ επαγγελματιών υγείας.

Για να πάρουμε όμως τα πράγματα με την σειρά στο «εδώ και τώρα»:

Εφαρμογή

Ο περί Γενικού Συστήματος Υγείας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2017, προβλέπει ότι το ΓεΣΥ θα εφαρμοστεί σε δύο φάσεις.

- Η πρώτη φάση αφορά στην παροχή υπηρεσιών φροντίδας υγείας από προσωπικούς και ειδικούς ιατρούς, φαρμακοποιούς και εργαστήρια την 1η Ιουνίου 2019. Δηλαδή, την εξωνοσοκομειακή φροντίδα.
- Η δεύτερη και τελική φάση εφαρμογής του ΓεΣΥ αφορά όλες τις υπόλοιπες υπηρεσίες φροντίδας υγείας. Δηλαδή, αφορά στην ενδονοσοκομειακή φροντίδα, τη φροντίδα υγείας από άλλους επαγγελματίες υγείας (κλινικούς διαιτολόγους, εργοθεραπευτές, λογοπαθολόγους, φυσιοθεραπευτές και κλινικούς ψυχολόγους), νοσηλευτές και μαίες, τα Τμήματα Ατυχημάτων & Επειγόντων Περιστατικών, τις υπηρεσίες ασθενοφόρων, τους οδοντιάτρους, την ανακουφιστική φροντίδα υγείας και την ιατρική αποκατάσταση από την 1η Ιουνίου 2020.

[\(https://www.gesy.org.cy/\)](https://www.gesy.org.cy/)

Ο ΟΑΥ είναι ο υπεύθυνος οργανισμός της εφαρμογής και παρακολούθησης της εφαρμογής της νομοθεσίας που αφορά στο ΓεΣΥ. Αρμόδιο υπουργείο για τη νομοθεσία είναι το Υπουργείο Υγείας.

Συνολικός προϋπολογισμός

Ο σφαιρικός προϋπολογισμός του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ) θα είναι ένα δισεκατομμύριο ευρώ και αναμένεται να αυξάνεται κατά 3% σε ετήσια βάση.

Δικαιούχοι

Δικαιούχος του συστήματος θα είναι ο κάθε πολίτης που νόμιμα έχει τη συνήθη διαμονή του στις ελεγχόμενες από τη Δημοκρατία περιοχές. Δικαιούχοι δεν είναι μόνον όσοι πληρώνουν εισφορές.

Πληροφορίες για «άλλους επαγγελματίες υγείας»

Στα πλαίσια λειτουργίας του ΓεΣΥ, θα παρέχονται υπηρεσίες φροντίδας υγείας σε εξωτερικούς ασθενείς (δικαιούχους) από νοσηλευτές, μαίες, κλινικοί διαιτολόγοι, εργοθεραπευτές, λογοπαθολόγοι, φυσιοθεραπευτές και κλινικούς ψυχολόγους που επιθυμούν να προσφέρουν υπηρεσίες ως συμβεβλημένοι με το ΓεΣΥ άλλοι επαγγελματίες υγείας. Οι επαγγελματίες υγείας θα πρέπει να πληρούν τις διατάξεις του Περί Γενικού Συστήματος Υγείας Νόμου και των δυνάμει αυτού εκδιδόμενων Κανονισμών, εσωτερικών κανονισμών και αποφάσεων. Όσοι επαγγελματίες υγείας επιθυμούν να παρέχουν υπηρεσίες εντός του ΓεΣΥ θα πρέπει να συνάψουν σύμβαση με το Σύστημα. Ως εκ τούτου, η συμμετοχή δεν είναι υποχρεωτική. Το ίδιο ισχύει και για την παραμονή στο ΓεΣΥ. Εάν αποφασίσουν να βγουν από το ΓεΣΥ, θα πρέπει να δώσουν έγκαιρα προειδοποίηση ώστε να ενημερωθούν το Σύστημα και οι δικαιούχοι.

Σε συνάντηση στις 13 Δεκεμβρίου 2018 που πραγματοποιήθηκε μεταξύ εκπροσώπων του ΣΨΚ, του Συμβουλίου Εγγραφής Ψυχολόγων (ΣΕΨ), των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας – Τμήματος Ειδικής Ψυχολογίας (ΥΨΥ) και του Παγκύπριου Συλλόγου Ψυχολόγων (ΠΑΣΥΨΥ), οι εκπρόσωποι του ΟΑΥ ανέφεραν ότι η νομοθεσία επιτρέπει την μεταγενέστερη προσθήκη και άλλων ειδικοτήτων ψυχολογίας στους συμβαλλόμενους με το ΓεΣΥ επαγγελματίες υγείας. Ο ΣΨΚ, βάσει προηγούμενων αποφάσεων σε Γ.Σ., θα επιδιώξει κάτι τέτοιο δεδομένου ότι ο προτεινόμενος κατάλογος αμειβόμενων δραστηριοτήτων δεν αφορά σε υπηρεσίες που παρέχονται αποκλειστικά από κλινικούς ψυχολόγους.

Παρεχόμενες υπηρεσίες από «άλλους επαγγελματίες υγείας»

Οι υπηρεσίες φροντίδας υγείας σε εξωτερικούς ασθενείς που θα παρέχονται από τους πιο πάνω, θα περιλαμβάνονται σε καταλόγους υπηρεσιών που θα καθοριστεί για κάθε κατηγορία επαγγέλματος.

Στην παρούσα φάση, έχει προετοιμαστεί προτεινόμενος κατάλογος αμειβόμενων δραστηριοτήτων για τους κλινικούς ψυχολόγους. Ο ΟΑΥ κάλεσε τον ΣΨΚ, το Συμβούλιο Εγγραφής Ψυχολόγων Κύπρου, τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας – Τμήμα Ειδικών Ψυχολόγων, και τον Παγκύπριο Σύλλογο Ψυχολόγων να συστήσουν ομάδα εργασίας αποτελούμενη από ένα εκπρόσωπο του κάθε σώματος που θα συμμετέχει στην αναθεώρηση του κειμένου-πρόταση, θα έχει τη δυνατότητα να προτείνει συμπερίληψη δραστηριοτήτων, θα καθορίσει το μέγιστο συνολικό αριθμό αμειβόμενων επισκέψεων ανά παραπεμπτικό και μέγιστο συνολικό αριθμό αμειβόμενων δραστηριοτήτων ανά επίσκεψη, καθώς και τη σχετική βαρύτητα (μονάδα) που θα καθορίσει το ποσό αμοιβής ανά δραστηριότητα. Επιπρόσθετα, ο ΟΑΥ παρουσίασε πρόταση κωδικού συστήματος κωδικοποίησης που εξετάζεται από τους διάφορους φορείς για υιοθέτηση και χρήση στα πλαίσια του ΓεΣΥ. Το προτεινόμενο σύστημα είναι το Current Procedural Terminology (CPT®), το οποίο χρησιμοποιείται στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Η ομάδα εργασίας θα αξιολογήσει τη χρησιμότητα του εν λόγω συστήματος στη βάση των κυπριακών δεδομένων.

Για παρεχόμενες υπηρεσίες φροντίδας υγείας που δεν καλύπτονται από το ΓεΣΥ και δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο υπηρεσιών φροντίδας υγείας του συγκεκριμένου επαγγέλματος, ο ΟΑΥ δεν θα καταβάλλει καμία αμοιβή στους παροχείς.

Το Δ.Σ. του ΣΨΚ, σε πρόσφατη συνεδρία του αποφάσισε όπως στην ομάδα εργασίας εκπροσωπηθεί από την πρόεδρο του Δ.Σ., Δρ. Ελένη Καραγιάννη.

Πρόσβαση δικαιούχων σε άλλους επαγγελματίες υγείας

Η πρόσβαση του δικαιούχου σε κλινικό ψυχολόγο της επιλογής του, και δεδομένου ότι ο κλινικός ψυχολόγος είναι συμβεβλημένος με το ΓεΣΥ, θα γίνεται μόνο εφόσον παραπεμφθεί από προσωπικό ιατρό ή ειδικό ιατρό.

Ο προσωπικός ή ειδικός ιατρός θα παραπέμπει το δικαιούχο αφού τον εξετάσει και παρέχει αιτιολογημένη διάγνωση αναφέροντας ότι χρειάζεται πρόσβαση σε υπηρεσίες φροντίδας υγείας που παρέχει ο κλινικός ψυχολόγος. Ο καθορισμός μέγιστου αριθμού επισκέψεων σε ψυχολόγο θεωρείται ότι εξυπηρετεί καλύτερο συντονισμό θεραπείας και αποφυγή κατάχρησης του συστήματος. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία η συνέχιση της θεραπείας, τότε ο ψυχολόγος θα δύναται να το πράξει δεδομένου ότι εξασφαλιστεί νέο παραπεμπτικό από τον προσωπικό ή ειδικό ιατρό.

Απευθείας πρόσβαση δικαιούχου σε κλινικό ψυχολόγο δεν θα καλύπτεται από τον ΟΑΥ.

Σε περίπτωση παραπομπής σε άλλο επαγγελματία υγείας, αυτή θα γίνεται χωρίς καθοδήγηση για συγκεκριμένο επαγγελματία, αλλά μόνο σε ειδικότητα.

Οι κλινικοί ψυχολόγοι δεν θα επιτρέπεται να παραπέμπουν δικαιούχους σε άλλους παροχείς υπηρεσιών φροντίδας υγείας του ΓεΣΥ.

Οι πιο πάνω, γενικής φύσεων πληροφορίες είναι διαθέσιμες και στην ιστοσελίδα του ΟΑΥ.

Επόμενα βήματα και θέματα προς διερεύνηση για τον ΣΨΚ

Πέραν της συμπερίληψης και άλλων ειδικοτήτων, παραμένουν κάποια θέματα που χρήζουν διευκρίνισης ή/και αξιολόγησης:

- Στην περίπτωση των ιατρών, για όσους αποφασίσουν να συμβληθούν με το ΓεΣΥ δε θα επιτρέπεται η ελεύθερη ιδιωτική άσκηση, αν και δε θα θεωρούνται υπάλληλοι του ΓεΣΥ. Ταυτόχρονα, υπάρχουν δημοσιεύματα (π.χ., Dr Marinos Soteriou «How Gesy is penalising the private healthcare sector», Cyprus Mail, 18/11/18) που αναφέρουν ότι βάση αρχής, οι συμβεβλημένοι με το ΓεΣΥ ιατροί θα είναι επί της ουσίας εργοδοτούμενοι του Συστήματος και ότι οι ιδιώτες ιατροί δε θα έχουν τα δικαιώματα που σχετίζονται με μια τέτοια περίπτωση (π.χ., άδεια ασθένειας, άδεια μητρότητας, κα). Χρειάζεται να διευκρινιστεί αν κάτι τέτοιο ισχύει, και αν ισχύει και για τους ψυχολόγους ώστε με μια πλήρη εικόνα των πραγμάτων να μπορούν να ληφθούν οι κατάλληλες αποφάσεις από τους επαγγελματίες.
- Επιπλέον, στην συνάντηση με τον ΟΑΥ, οι εκπρόσωποι του οργανισμού ανέφεραν ότι αν κάποιος ψυχολόγος παρέχει υπηρεσίες σε δικαιούχο και κρίνει ότι χρήζει υπηρεσιών που δεν καλύπτονται από το ΓεΣΥ, τότε ο επαγγελματίας υγείας δύναται να παρέχει την υπηρεσία και να χρεώσει το δικαιούχο ως ιδιώτης. Αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί όταν δημιουργηθεί η τελική λίστα με τις αμειβόμενες δραστηριότητες, ειδικότερα και επειδή έρχεται σε άμεση αντιπαράθεση με το πιο πάνω θέμα που ισχύει για τους γιατρούς.
- Αν και κατά καιρούς έχουν παρουσιαστεί προτάσεις για υιοθέτηση κατευθυντήριων γραμμών (π.χ., NICE guidelines), κάτι τέτοιο δεν έχει γίνει. Στην παρούσα φάση καλούμαστε να διαβουλευτούμε ένα προτεινόμενο προσχέδιο το οποίο θα πρέπει να

συνάδει με μιας κάποιας μορφής πλαίσιο κατευθυντήριων γραμμών. Αυτό θα καθοριστεί στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας και θα κρατούμε ενήμερα τα μέλη μας.

- Ο τρόπος με τον οποίο καθορίζεται η τιμή της κάθε μονάδας που αντιστοιχεί σε μια δραστηριότητα δύναται να διαφέρει. Αρχικά, μας είχαν ενημερώσει από τον ΟΑΥ ότι το ποσό πληρωμής του ψυχολόγου για υπηρεσίες ανερχόταν στα 20 ευρώ, ενώ πριν μερικούς μήνες το ποσό ανήλθε στα 30 ευρώ. Στην πρόσφατη συνάντησή μας, αναφέρθηκε ότι η τιμή (δηλαδή το ποσό εισπραχθείς ανά πράξη) θα αλλάζει βάση του αριθμού μονάδων υπηρεσιών που παρέχονται ώστε να διασφαλιστεί ότι το συνολικό ποσό που θα λάβει ο ψυχολόγος στο τέλος της χρονιάς δε θα υπερβαίνει το μέγιστο δυνατό ποσό που δύναται να λάβει βάση της κατανομής που έχει γίνει ήδη για το έτος ανά ψυχολόγο. Για παράδειγμα, αν το συνολικό ετήσιο ποσό που αναλογεί στον ψυχολόγο ανέρχεται στις 100,000 ευρώ, τότε αυτό δε θα αλλάξει είτε αν ο ψυχολόγος παρέχει 1000 μονάδες υπηρεσιών, ή αν παρέχει 1500. Το τι θα αλλάξει είναι το κόστος ανά μονάδα. Μας προβληματίζει έντονα αυτός ο τρόπος κοστολόγησης που βασίζεται ουσιαστικά και αποκλειστικά σε οικονομικά δεδομένα και όχι στη διαφύλαξη της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται, αλλά και στην ανταπόκριση των αναγκών που παρουσιάζουν οι δικαιούχοι.
- Πιστεύουμε στην αναγκαιότητα εφαρμογής του ΓεΣΥ ώστε να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες ευάλωτες ομάδες συμπολιτών μας που αυτή την στιγμή ίσως να αποκλείονται. Παράλληλα, ομολογούμε ότι το προσχέδιο που μας έχει δοθεί και έχει τεθεί υπό διαβούλευση μας προβληματίζει. Ως Δ.Σ., έχουμε αποφασίσει ότι θα το παρουσιάσουμε και θα το συζητήσουμε με τα μέλη μας στην αμέσως επόμενη μας Γ.Σ. το Σάββατο, 26 Ιανουαρίου, 2019.